

Desigualtat i ajuts socials

Trini MARÍN i GONZÁLEZ

Sense obviar que Andorra sempre ha estat un estat solidari amb les persones i les famílies en situació de necessitat, que ha protegit la seva població, ja sigui mitjançant el voluntariat, la filantropia o en aplicació de diferents manuals i codis, sí que podem dir que a partir de la Constitució de l'any 1993, mitjançant el Títol 2, on es tracten els drets i llibertats, i amb l'aprovació de la Llei 6/2014, de serveis socials i sociosanitaris, així com amb la signatura i ratificació de convenis internacionals en l'àmbit de la infància, de la dona, de les persones amb discapacitat, la Carta Social Europea (revisada) i altres, fan que Andorra sigui un estat protector i garant dels drets fonamentals i bàsics de les persones, que protegeix aquells col·lectius més vulnerables, amb l'objectiu de reduir i eliminar les desigualtats i evitar la marginació i l'exclusió social.

La Constitució del Principat d'Andorra estableix en l'article primer que és un Estat social i proclama "com a principis inspiradors de l'acció de l'Estat andorrà el respecte i la promoció de la llibertat, la igualtat, la justícia, la tolerància, la defensa dels drets humans i la dignitat de la persona" i, així en l'article 6.2 preceptua que "Els poders públics han de crear les condicions per tal que la igualtat i la llibertat dels individus siguin reals i efectives".

En altres disposicions, el text constitucional es refereix a la protecció de diversos col·lectius, com la família i els fills a àmbits del benestar, com la salut, l'educació, el treball i l'habitatge, i amb caràcter general propugna el desenvolupament equilibrat de la societat i el benestar general.

A més d'aquests preceptes constitucionals, que fonamenten i delimiten el marc legislatiu del model de serveis socials i sociosanitaris, el Consell General ha aprovat lleis sectorials relacionades amb els serveis socials, l'accessibilitat; les guarderies; la protecció de la infància; de la dona; de les persones amb discapacitat; de la gent gran; la igualtat; l'educació; la salut, la seguretat social; i un llarg etcètera, totes amb un principi comú: eliminar les desigualtats i garantir els drets de tota la població en general i dels col·lectius vulnerables en específic.

Així, passant a l'eix central de la ponència, *Desigualtat i ajuts socials*, cal fer una extensa menció de la vigent Llei 6/2014, de 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris. Aquesta llei preveu que els serveis socials i sociosanitaris s'adrecin a tota la població i d'una manera especial a les persones que es troben en situació de necessitat social, de dependència, d'exclusió social o risc, i no disposen dels mitjans ni dels recursos personals ni familiars per fer front a la situació.

La llei estableix un model de serveis socials i sociosanitaris que es fonamenta en un conjunt de drets i deures dels ciutadans i dels poders públics, on els beneficiaris i les famílies hauran de col·laborar en funció de les seves possibilitats, dissenyant una estructura eficaç i eficient a partir del principi de coresponsabilitat i d'equitat, regulant un sistema de cofinançament, amb la participació de les entitats públiques, parapúbliques o privades competents i el copagament de determinats serveis per part dels beneficiaris o, si no disposen dels mitjans, per als familiars o les persones obligades per la llei, arribant la coresponsabilitat i subsidiarietat de l'Estat quan la persona no disposi de les eines i els recursos suficients. Així, la llei estableix una cartera de serveis socials i sociosanitaris que estructura un conjunt d'ajuts socials estructurats en:

- a) prestacions tècniques,
- b) prestacions econòmiques
- c) prestacions tecnològiques

i a la vegada concreta el dret d'accés en funció si són garantides o de concurrència.

Les prestacions garantides són un dret subjectiu per a les persones que reuneixen els requisits per accedir-hi; en el segon cas, les prestacions de concurrència, les administracions públiques competents han de promoure la màxima accessibilitat a les dites prestacions, tot i que el fet d'atorgar-les resta sotmès a les disponibilitats pressupostàries, a la concurrència pública i a la prioritització de les situacions de més necessitat.

Així mateix, la llei indica si les prestacions tècniques i tecnològiques són gratuïtes o de copagament per part de l'usuari o, si és el cas, pels familiars o les persones obligades, i en les prestacions econòmiques s'assenyalen els requisits personals i econòmics per accedir-hi.

a) Les prestacions tècniques

Són intervencions de caràcter tècnic adreçades a les persones, prestades per equips professionals en centres o establiments de serveis socials i sociosanitaris. Poden ser de diagnòstic, de promoció, d'atenció i d'inserció de les persones i les famílies, com ara:

1. La prestació de serveis socials d'atenció primària. La prestació d'atenció primària garanteix la igualtat de l'atenció bàsica, la proximitat d'atenció als usuaris i els àmbits familiar i social, i l'equitat territorial, mitjançant una actuació propera i oberta a tota la població amb una intervenció global, polivalent i gratuït. Es desenvolupa mitjançant el servei social d'atenció primària, de caràcter públic, integrat per equips tècnics i interdisciplinaris que actuen a cada parròquia i que treballen conjuntament i coordinadament amb els serveis sanitaris del primer nivell.

2. La prestació de serveis socials i sociosanitaris d'atenció domiciliària, mitjançant:

- El Servei d'Atenció a Domicili (SAD)
- El servei de teleatenció domiciliària

- El servei d'acolliment familiar
- El servei de guarda d'infants a domicili

3. La prestació de serveis socials i socio-sanitaris d'atenció diürna, amb l'objecte de donar suport a les famílies, compensar la manca d'autonomia personal i contribuir al benestar de determinats col·lectius que requereixen atenció social o sanitària durant el dia, oferint prestacions que poden ser de serveis socials i socio-sanitaris i que es desenvolupen en centres especialitzats per a determinats col·lectius, com ara els infants, els adolescents, les persones amb discapacitat, les persones amb problemes de salut mental i les persones grans, tals com:

- El servei d'atenció precoç.
- El servei d'infància i d'adolescència.
- El servei ocupacional.
- El servei de centre de dia.
- El servei de guarderia.
- El servei d'esplai.
- El servei de temps lliure específic.
- El servei de club social.
- El servei de casal de gent gran.

4. La prestació d'atenció residencial. Amb l'objectiu d'oferir un lloc per viure a les persones que, per dificultats personals, familiars, socioeconòmiques o per manca d'autonomia, degudes a l'edat, la discapacitat o una malaltia, problemes de salut mental, no poden continuar vivint a la seva llar, com per exemple:

- El servei d'acollida d'infants i adolescents (CRAE i CREI).
- El servei d'habitatges tutelats.
- El servei de llar residencial.
- El servei de residència assistida.

5. Les prestacions de suport. Les prestacions de suport del sistema de serveis socials i socio-sanitaris són les següents:

- El servei de tutela i curatela
- El servei d'atenció integral a les víctimes de violència de gènere.
- El servei d'assistent personal.
- El servei de suport a la integració laboral.
- Els serveis de respir.
- El servei telefònic d'urgència.
- L'acció voluntària social.
- El servei de transport adaptat socio-sanitari.

6. Les prestacions de valoració, orientació i assessorament. Els serveis socials i socio-sanitaris disposen de prestacions de valoració, orientació, assessorament i seguiment constituïts per equips interdisciplinaris especialitzats en diversos col·lectius que presenten situacions i necessitats específiques. Així mateix aquests equips donaran suport i col·laboraran amb els serveis d'atenció primària. Aquestes prestacions es concreten en els serveis següents:

- Servei especialitzat d'atenció a la infància
- Servei especialitzat d'adopcions i acolliments familiars.

- Servei especialitzat d'atenció a les dones víctimes de violència de gènere.
- Servei especialitzat d'atenció a les persones refugiades.
- Servei especialitzat adreçat a donar resposta al tràfic de persones.
- Servei especialitzat de valoració i orientació de persones amb discapacitat.
- Servei especialitzat de valoració de les situacions de dependència.

b) Les prestacions econòmiques

Les prestacions econòmiques són abonades pel Govern i poden ser:

- Les pensions de solidaritat.
- La prestació familiars per fill a càrrec.
- Els ajuts econòmics ocasionals.

Les pensions de solidaritat són prestacions econòmiques periòdiques per garantir una renda mínima (fins al topall del salari mínim vigent) que permeti viure dignament a les persones amb una discapacitat greu que els impedeixi treballar, valorades per la Conava amb un grau de menyscabament igual o superior al 60%, i també a la gent gran sense prou recursos per viure ni familiars obligats amb obligació de col·laborar.

La prestació familiar per fill a càrrec s'adreça a les famílies amb un o més fills amb la finalitat de contribuir a compensar les despeses derivades de la cria dels fills. També es poden beneficiar d'aquesta prestació les famílies que acullin un menor tutelat per l'Administració. La prestació es percep per cada fill a càrrec o menor acollit en situació de guarda legal i la quantia és del 10% del LECS individual. La prestació té en compte l'existència de fills amb discapacitat que perceben un complement del 20% de la quantia de la prestació que correspongui al beneficiari.

Tant les pensions de solidaritat com la prestació per fill a càrrec són prestacions garantides.

Els ajuts econòmics ocasionals són ajuts personals o familiars de caràcter temporal destinats a finançar despeses derivades de l'atenció a necessitats puntuals o per un període determinat per:

- Atendre necessitats bàsiques i prevenir situacions de marginació, evitar l'exclusió i fomentar l'autonomia.
- Accedir a serveis i programes de serveis socials i sociosanitaris.
- Per adaptar l'habitatge, suprimir barreres arquitectòniques i de comunicació, i per adquirir productes de suport no recuperables.
- Per atendre situacions urgents, puntuals i bàsiques de subsistència. Aquest punt inclou ajuts per a la manutenció, l'allotjament i la roba, per facilitar el retorn al lloc d'origen o per altres necessitats peremptòries. Aquest ajut econòmic es complementa amb la informació i l'assessorament prestats pels equips d'atenció primària.

c) Les prestacions tecnològiques

Les prestacions tecnològiques es destinen a adaptar l'habitatge, a suprimir les barreres arquitectòniques i de la comunicació, així com a oferir productes de suport, amb la finalitat de prevenir, compensar, controlar, mitigar o neutralitzar deficiències, limitacions en l'activitat i restriccions en el desenvolupament de la vida diària i la participació en la societat.

Aquest ha estat un breu resum de la carteta d'ajuts socials establerts a la Llei 6/2014, del 24

d'abril, de serveis socials i sociosanitaris, i els reglaments que la desenvolupen. Cal dir també que pel cas que es plantegin altres situacions d'urgència i necessitat extrema que no s'hi prevegin en aquesta Llei i que calgui atendre per causes humanitàries, d'acord amb la Declaració universal dels drets humans, que forma part de l'ordenament jurídic andorrà, també es poden concedir ajuts, sempre que sigui per garantir la subsistència i la dignitat de les persones.

El Govern destina anualment més de 20 milions d'euros per fer front a les prestacions econòmiques i tecnològiques, a més del finançament dels serveis i recursos humans derivats de les prestacions tècniques de la seva competència, i en aquest sentit cal mencionar que la dotació econòmica augmenta anualment ja que cal continuar treballant per garantir els drets socials de la població en general i de les persones, famílies i col·lectius menys afavorits en particular, garantint l'eliminació de les desigualtats socials i treballar per una societat igualitària i justa, evitant l'exclusió i les situacions de marginació.

I ja per finalitzar, m'agradaria agrair la tasca, no sempre senzilla i massa sovint poc agràida, de tots els professionals, associacions, col·lectius i altres entitats que treballen per eliminar les desigualtats de la població, de les persones i de les famílies.

Moltes gràcies.

Trini Marín i González,
Ministra d'Afers Socials i Funció Pública